

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinae, Sacr. Theologiae, Ac I. V. D. Vticensis
Episcopi, Tractatus De Legitima Summi Pontificis
electione, iuxta Summorum Pontificum, praesertim
Gregorij XV. & Sanctiss. D. N. Urbani ...**

Bonacina, Martino

Lvgdvni, 1637

Qvæstio I. De requisitis ad validam Summi Pontificis electionem ex parte
eligentium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10669

nis in eis contentis derogare, nisi in superius expressis, ergo dicendum est aliquid, expressisse in quo præcedentibus constitutionibus derogare intendit. Idem sentiendum est de constitutione Summi Pontificis Urbani VIII. ibi non obstantibus, &c. Hinc patet responsio ad rationem Soprani. Respondeo enim esse derogatoriam, quatenus statuit aliquid contrarium præcedentibus constitutionibus, ut patet ex prima ratione. His præmissis explicanda modo sunt singillatim quæ initio quæstionis proposui exponenda.

QVÆSTIO I.

De requisitis ad validam Summi Pontificis electionem ex parte eligentium.

EX conditiones ex parte eligentium requiruntur; Prima est ut eligens sit Cardinalis; Secunda ut liberè eligat; Tertia ut non eligat seipsum; Quarta ut in accessu non tribuat illi suffragium cui suffragatus est in scrutinio; Quinta ut idoneum eligat; Sexta ut obseruet
alia

alia à Pontificibus sibi præscripta, has omnes conditiones in tribus punctis explicabo.

PVNCTVM PRIMVM.

Vtrum Elector Summi Pontificis debeat esse Cardinalis.

S V M M A R I V M.

- 1 *Electo Summi Pontificis hoc tempore debet esse Cardinalis.*
- 2 *Cardinalium Collegium non potest quemquam, qui Cardinalis non sit, admittere ad electionem.*
- 3 *Cardinalis superstes aliis mortuis potest aliquem secum assumere ad eligendum, vel, ut alij volunt, conuocandum est in tali euentu Concilium generale, à quo Papa eligatur, vel à Romano Clero.*
- 4 *Cardinalis cui os clausum fuit, ante mortem Pontificis potest conuenire ad electionem.*
- 5 *Cardinalis censura obstrictus non repellitur ab electione.*
- 6 *Cardinalis sacro Diaconatus ordine nondum insignitus, ad electionem admittendus non est.*
- 7 *Cardinalis cedere potest iuri eligendi, & nihilominus facta cessione, si ad electionem concurrat, valide concurrat.*

8 *Cardina*

12 *De Electione legitima*

- 8 *Cardinalis qui semel simoniacè aliquem ele-
git potest nihilominus ad nouam Pontificis
electionem concurrere.*
- 9 *Pontificis eligendi potestas, an Imperatori-
bus, aut Regibus aliàs concessa fuerit.*
- 10 *Pontificis eligendi potestas quomodo aliàs
concessa fuerit Populo, seu Laicis.*
- 11 *Populus cur hoc tempore ad Pontificis Electio-
nem non admittatur.*
- 12 *Cardinales quomodo Pontificem eligant cum
ipsi potestatem Pontificiam non habeant.*
- 13 *Pontifex respectu Christi dicitur habere pote-
statem ministerialem, respectu verò ho-
minum auctoritatiuam.*
- 14 *Electio indigni, an imputanda sit Cardina-
libus, an Pontifici, qui Cardinalibus pote-
statem eligendi contulit.*
- 15 *Papam deponendi facultas, an competat Car-
dinalibus, sicut eisdem competit facultas
eligendi.*
- 16 *Pontifex an possit Cardinalibus facultatem
concedere deponendi alios Pontifices.*
- 17 *Pontifex potest formam eligendi praescribere,
non autem facultatem deponendi alios Pon-
tifices concedere.*
- 18 *Pontifex an possit se alieno Iudicio subii-
cere.*
- 19 *Pontifex an in causa haeresis deponi possit.*

20 Ponti

- 20 Pontifex an teneatur ex vi iuramenti servare ea, quæ dum Cardinalis erat simul cum aliis iuravit.
- 21 Pontifex an possit seipsum deponere, seu Papatui cedere.

VNICA PROPOSITIO.

I **E**lector Summi Pontificis hoc tempore debet esse Cardinalis, nec alius sufficit:

Hæc propositio patet, ex c. ubi periculum, de electione in 6. in Clement. ne Romani, de elect.

& ex Bulla Gregorij XV. quæ incipit æterni Patris, & sic usu receptum est. Addo Cardina-

lem posse suffragium ferre, etiamsi vinculo censuræ detineatur, aut os clausum habeat,

aut etiamsi iuri eligendi cesserit, modò tamen sacro Diaconatus ordine insignitus sit, vt con-

stabit ex dicendis in illationibus, num. 4.

& seqq.

Hinc sequitur, primò, eum qui Cardinalatus dignitate caret, carere etiam iure eligendi Pontificem, ius enim eligendi, est privilegium personale Cardinalibus concessum; privilegium autem personale, personam non excedit.

2 Secundò sequitur Collegium Cardinalium non posse quemquam, qui Cardinalis

non

non sit, admittere ad eligendum, seu ad coëligendum. Ratio est, tum quia sic colligitur, *ex cap. licet, de elect.* vbi vetatur eum tanquam Papam recipi, qui à duabus ex tribus partibus Cardinalium electus non fuerit; ergo suffragia Cardinalium tantummodo computari debent, non aliorum; tum quia sacrum Cardinalium Collegium non potest Cardinalem creare: ergo neque potest quenquam ad eligendum admittere, cùm Papa eligi tantummodo debeat à Cardinalibus.

Neque obstat dicere Cardinales posse compromittere in non Cardinales, præterea posse vices suas alteri delegare, consequenter etiam posse aliquem ad eligendum admittere. Respondetur enim Cardinales posse compromittere, non in extraneos, sed in Cardinales, id sibi concedente Gregorio XV. & Urbano VIII. vt patebit ex dicendis de electione per compromissum; non tamen possunt vices suas alteri committere, & procuratorem constituere, vt bene Albanus *quest. 19.* & Azorius *2. p. lib. 4. cap. 2. questio 9.* consequenter multò minus possunt alium ad eligendum assumere.

3 Nisi fortè casus occurreret, vt omnes Cardinales vno excepto mortui essent, vel conclauis exiissent: tunc enim probabilissimum

mum

num est Cardinalem superstitem posse aliquem secum assumere ad eligendum; tum quia hoc non aduersatur rationabiliter præsumptæ Summi Pontificis intentioni; tum quia *in cap. ubi periculum, de elect.* Cardinalibus Sede vacante facultas datur faciendi ea, quæ conducunt ad obuiandum imminentibus periculis; magna autem imminent pericula, non facta Summi Pontificis electione, quæ maturiori iudicio expediri solet, nonnullis ad eligendum adhibitis, quàm iis omnibus prætermisissis, ita Gambarara *de potest. legat. lib. 9. num. 140.* Decius Sebastianus Medices, & Salas quos retuli, *de legibus disp. 1. quest. 1. puncto 3. num. 27.* Alij verò vt Albanus *quest. 25.* Azorius *loco citato questio 11.* Iacobatius *de Concilio lib. 1. art. 1. num. 230.* Sopranus *lib. 4. cap. 8. quest. 5. dub. 3.* existimant in tali euentu electionem pertinere ad Romanum Clerum, non excluso Cardinali superstite. Alij putant conuocandum esse Concilium Generale, à quo fiat electio: ita Decius *in cap. licet, de elect.* Azorius *loco citato,* & alij; nam Concilium Generale iurisdictionem Sede vacante in totam Ecclesiam habet.

Ex quo licet inferre quid faciendum esset, si Cardinales omnes, nullo superstite obissent; & tunc temporis Apostolica Sedes vacaret;

caret;

caret ; tunc enim congregandum esset generale Concilium ab eoque Pontifex eligendus, vel à Romano Clero : nam congruentior modus eligendi assignari non potest, nec Collegium Cardinalium est de iure diuino, ita Decius Medices, & alij quos retuli *de legibus loco citato*, quibus adde Imolam, & alios apud Albanum *quest. 25.* & apud Iacobatum *de Concilio lib. 1. art. 1. num. 231. & lib. 6. art. 4.*

4 Tertiò sequitur Cardinalem cui os clausum fuit ante mortem Pontificis, posse suffragium ferre in electione Papæ, quia verè Cardinalis est, consequenter non caret præcipua Cardinalium facultate, quæ in Summi Pontificis electione consistit ; tum quia ita declarauit Pius V. *anno 1571. die 26. Ianuarij*, vbi aduertit hanc oris clausuram inductam fuisse ad indicandam modestiam, qua Cardinales in consistoriis, & congregationibus præfulgere debent, ita Cardinalis Albanus *de Cardinal. quest. 17. Azor. 2. part. lib. 4. cap. 2. questio 7.* Decius Iason, & alij apud Albanum *loco citato.*

5 Quartò Cardinalem censura aliqua obstructum non repelli à suffragio actiuo, imò neque à passiuo ; ratio est, tum quia hic est verè Cardinalis, tum quia sic declarauit Clemens V. *in bulla ne Romani §. ceterum de elect.*

Pius IV.

Pius IV. in Bulla in eligendis sub finem vers. & ne dissensiones, & Gregorius XV. in Bulla aeterni, §. volumus, quam Summus Pontifex Urbanus VIII. perpetuò confirmavit.

6 Secùs dicendum est de Cardinali qui Sacro Diaconatus ordine nondum est insignitus; hic enim ad electionem nullatenus admittendus est, nisi speciale priuilegium habeat, ex Bulla Pij IV. in eligendis §. statuimus eius tamen votum, si ad eligendum admittatur, irritari non videtur.

7 Quintò, Cardinalem posse quidem iuri eligendi cedere, quia nullus suo priuilegio uti cogitur, nisi aliud publici boni necessitas, aut alia causa suadeat, nihilominus posse adhuc facta cessione validè eligere, quia ob huiusmodi cessionem, non amittit eligendi priuilegium: nam priuilegium per cessionem, vel renunciationem non amittitur, nisi renuntiatio acceptata sit à concedente, vel eius vices gerente, vt docui de legibus, disp. I. quest. 3. pñcto 8. §. 4. cum Sanchez, Suarez, & aliis, quibus adde Hostiensem, & alios apud Sopranum, de elect. lib. 4. cap. 5. ad finem, contra Martinum Laudenum, tract. 2. de Cardinal. quest. 37. vbi pro sua sententia refert Hostiensem, & Io. Andream, & contra Manfredum de Cardinal. decis. 298.

B

Contra

Contra dicta in hac prima conditione, multæ suboriuntur difficultates, tum ad probandum posse aliquem, qui Cardinalis non fit, Pontificem eligere, tum etiam ad ostendendum ipsosmet Cardinales non posse Pontificis electionem facere. Has & alias difficultates in subsequentibus obiectionibus explicabo.

8 Obiicies ergo primò, Cardinalis qui semel simoniacè aliquem eligit, ipso facto absque declaratione priuatus remanet Cardinalatu, & aliis quibuscunque titulis, dignitatibus, & beneficiis; & nihilominus, si alium postea cum aliis legitimè eligat, videtur validè eligere; ergo ad validam Summi Pontificis electionem requiri non videtur, vt eligens fit Cardinalis: antecedens patet ex Bulla Iulij II. incipit, *Cùm tam diuino*, ibi, *Cardinales verò, qui cùm sic simoniacè elegerint, à suis ordinibus, & etiam Cardinalatus titulis, & honore, ac quibuscunque Patriarchalibus, Archiepiscopalibus, Episcopalibus, & aliis Prelaturis, ac dignitatibus, & beneficiis, quæ in titulum, vel commendam tunc obtinebant, vel in quibus, seu ad quæ ius tunc habebant, absque alia declaratione priuati existant.*

Suarez *lib. 4. de simonia cap. 57. num. 57.* Filiucius, & alij respondent hanc Bullam vsu receptam

receptam non esse, aut per constitutionem Pij IV. incipit *in eligendis*, abrogatam fuisse: Sed hæc expansio reiicitur, & reprobat, tum quia huiusmodi Bulla adhuc etiam vires & robur, teste Iacobatio *lib. 4. de Concilio, art. 4. num. 86. 152.* & aliis, tum quia enumeratur, & recensetur inter approbatas, ut patet ex Cereimoniali nuper edito, continente ritus electionis Papæ, & ex Quaranta, Cherubino, & aliis, qui eam tanquam usu receptam enumerant: neque reuocata fuit in Bulla Pij IV. quia in ea statutum tantummodo fuit, ut electoribus, aut electo opponi non possit excommunicatio, aut alia censura; nos autem non agimus de censura, sed de priuatione Cardinalatus.

Alij aliter respondent, sed aliorum responsionibus omissis, ego respondeo, Cardinales, qui semel simoniacè elegerunt, & alium postmodum eligunt, validè eligere. Primò, quia si infra terminum octo dierum, postquam requisiti fuerint ab aliis Cardinalibus non conficiis simonicæ labis, eisdem Cardinalibus se coniunxerint in pristino statu constituuntur, & ad Cardinalatum aliasque dignitates eo ipso reintegrantur, & restituuntur. Secundò quia Cardinalis non videtur priuatus Cardinalatu ante sententiam Iudicis, probabile

bile enim est pœnam quæ actionem hominis ad sui executionem requirit, non incurri ante sententiam Iudicis, etiamsi pœna hoc pacto lata sit, vt incurratur absque alia declaratione, hæc enim loquendi forma non excludit sententiam criminis declaratoriam, sed declaratoriam pœnæ. ita Sanchez, Salas, Graffius, & alij quos retuli *de legibus disp. 1. quest. 1. p. 7. §. 2. num. 16.*

9 Obiicies secundò, Adrianus Primus congregata Synodo 153. Episcoporum, Abbatum, & Religiosorum potestatem Carolo Magno Pipini filio dedit, Pontificem eligendi, Sedem Apostolicam ordinandi, & investituram Episcopis concedendi, *cap. Adrianus dist. 63. & cap. in Synodo eadem distinctione*, ubi confirmile priuilegium Othoni concessit Leo VIII. Ergo facultas eligendi Pontificem non solum ad Cardinales, verum etiam ad Imperatorem pertinet, & isti testus, seu priuilegia, tanquam vera admittuntur à Iacobatio, Albano, & aliis; quia verosimile non est, fictitium & commentitium esse, quod Ecclesia quingentis annis pro vero & legitimo habuit.

Respondent primò Baronius *circa annum 526. & præsertim anno 774. à num. 10. & 964. à num. 22. Suarez tract. de fidei defensione lib. 3.*

cap. 29.

cap.29. num.7. Iacobus Gretserius in *Apologia Baronij* cap.1. & 2. Azorius 2. part. lib.4. cap.2. *quest.* 3. & alij à quibus non dissentit Cardinalis Bellarminus de *Summo Pontifice*, lib.2. cap.29. & de *Clericis*, cap.9. præfatos textus fictitios, & commentitios esse, & primum ipsorum Auctorem fuisse Sigibertem Monachum, à quo Gratianus hoc mutuauit, & ideò deceptus fuit. Idem à fortiori dicendum est de aliis, quæ ab aliquibus asseruntur concessa Imperatoribus ad eligendum, vel confirmandum Papam; nam huiusmodi indulta sunt apocripha, & ficta, vt docet Baronius *loci citatis*, & præsertim *tomo II. anno 1059. num. 31.*

Respondent alij secundò Carolum Magnum non acceptasse, sed potius repudiasse huiusmodi priuilegium, alioquin Stephanus Papa, qui post Leonem successit ab ipso electus fuisset, vide Albanum de *Cardinal. quest.* 11.

Respondent alij tertio hoc priuilegium à successoribus repudiatum fuisse, vt patet ex *cap. ego Lodouicus 63. dist. ita* Azorius 2. parte lib.4. cap.2. *questo* 2. & 3. Gondislaus Villadiego de *orig. & potest. Card. quest.* 5. num. 18. Albanus *loco cit.*

Respondeo ergo quartò, priuilegium Ca-

B

3

roli

roli Magni fuisse personale, & consequenter extincta persona cui concessum fuerat, cessasse; Priuilegium verò Othonis fuisse quidem reale, sed postea reuocatum fuisse: nam huiusmodi priuilegium concessum fuerat per modum aduocationis, & defensionis in utilitatem Ecclesiæ; priuilegium autem aduocationis, & defensionis reuocari potest à concedente, quoties ei visum fuerit, cùm respiciat potiùs commodum concedentis, quàm priuilegiarij.

Respondeo quintò, huiusmodi priuilegia reuocata fuisse, vt patet *ex primis quinque capitibus 63. dist.* nam priuilegium licet reale, & concessum in remunerationem, & per modum contractus, reuocari potest, dum iusta superuenit causa reuocandi, vt patet ex dictis de priuilegiis, & *in Bulla Cæna Domini, disp. 1. quest. 21. sub finem*: legitima autem extitit causa reuocandi hæc priuilegia, tum quia laici priuilegio abutebantur, cùm postmodum vellent propria auctoritate interesse, nec recognoscerent priuilegium sibi ab Ecclesia collatum fuisse; tum quia promoueri sæpe curabant eos, qui corruptis erant moribus, relictis iis, qui magna vitæ integritate ornati erant; tum quia in promotionibus simoniaca labes grassabatur; tum quia sua, vel suorum Legatorum

rum præsentia, schismata faciebant potius, quàm extinguebant. Vide Suarez *loco statim citando*. Baronium *anno 502*. Azorium *cap. 2*. Sopranum *lib. 2. cap. 7*. & alios præcitatos Doctores.

Respondeo sextò Reges, & Imperatores, antiquis temporibus non elegisse propriè loquendo, sed nominasse, præsentasse, vel confirmasse, & postea Pontificem ab Ecclesiasticis absolutè electum fuisse, electio enim propriè loquendo est actus Ecclesiasticæ potestatis, præsentatio verò, & nominatio, potest esse actus civilis, sicut etiam erat illorum Regum confirmatio, Electio enim Ecclesiasticorum non absolutè fiebat, sed quasi suspendebatur, donec Imperator consensum, seu confirmationem præberet; & accedente illius confirmatione, electio ab Ecclesiasticis absolutè fiebat. Non nego tamen quin Laici possint de absoluta Papæ potestate, eligere electione propriè accepta, sicut etiam *de Censuris quest. 1. puncto 2. n. 4*. docui ex eadem potestate posse censuras ferre; tum quia nulla assignari potest implicantia; tum quia non minus spirituale est ius arcendi aliquem à communione fidelium, quàm admittendi aliquem ad Ecclesiasticam dignitatem; tum quia inde præiudicium Ecclesiæ non infertur, cum Laici id

non agant proprio iure, seu ex iure ordinario; sed ex commissione, seu facultate delegata dependenter ab Ecclesia, vt bene Suarez *in tomo de fidei defensione, lib. 3. cap. 29. num. 7. & seq.* Sopranus *de elect. Papæ, lib. 1. cap. 4.* & alij quos retuli, *quest. 14. in expositione Bullæ Cæna.*

10 Obiicies tertiò, non solùm Imperator, vel eius Legatus assistebat electioni Papæ, verum etiam Populus vnà cum Clero semper interfuit electioni Papæ, & consensum præbuit electioni Episcoporum & Sacerdotum, vt colligitur *ex Canone sacrorum, dist. 63.* Ergo falsum videtur electionem Papæ ad solos Cardinales pertinere; Bellarminus *lib. 1. de Clericis, cap. 11.* Azorius *2. part. lib. 4. cap. 5. questio 2.* & alij cum sancto Chryostomo *lib. 3. de Sacerdotio,* docent populum per vsurpationem se ingessisse in electionibus Sacerdotum. Idem probat Suarez *in tomo de fidei defensione, lib. 3. cap. 29. num. 7.* Ego verò respondeo primò, populum nunquam electioni interfuisse, vt vere & propriè eligeret, modò loquamur de electione propriè accepta; non verò de facta per vsurpationem: nam ipsi interdicta erat electio in Concilio Laodiceno primo, in Concilio Martini Papæ, in Niceno XI. & in octauo generali Constantinopolitano; populus enim

enim electioni assistebat, non ad verè & propriè eligendum, sed ad petendum, ad proponendum, ad testimonium ferendum de vita & moribus eligendi, ac denique ad præstandum consensum, & licet alicubi habeatur elegisse; nihilominus non verè, propriè & positiuè elegit, cùm electio sit actio Ecclesiastica, competens Ecclesiasticis personis, sed negatiuè quatenus non impediēbat electionem suo testimonio, nec quidquam obiiciebat, aut quatenus personam proponebat, in eam consentiebat, & acquiescebat electioni, *cap. nullus, 61. cap. cleri, & cap. vota, 63. dist.* ob id verbum eligere, aliter accipitur de Ecclesiasticis, aliter de populo, etiamsi in eodem verborum contextu adhibeatur, sicut sanitas aliter accipitur de pulsu, aliter de medicina, aliter de habitu, aliter de homine, sicut etiam Pilatus, turbæ, Sacerdotes, & milites Christum crucifixerunt, sed non omnes eadem ratione.

Hinc conciliari possunt Patres, quorum alij, vt Adrianus *in 8. Synodo*, prohibent Principes, Laicos immiscere se electioni, alij verò, vt Stephanus Papa *in cap. quia sancta 63. dist.* decernunt Papam creandum esse concurrentibus Episcopis, Clero, & populo; illi Patres intelliguntur de electione propriè accepta, isti de postulatione, testificatione, & consensu,

26 *De Electione legitima*

vt bene Bellarm. *lib. 1. de Clericis*. Azorius *loco citato quesito 4*. Sopranus *lib. 1. cap. 5. §. 2.* & alij.

11 Hoc tamen tempore populus ad electionem non admittitur, propter incommoda, quæ ex ipsius præsentia sequi possent: Populus enim antea admittebatur ad seditiones, & schismata vitanda, postmodum verò experientia docuit periculum seditionum, & schismatum ex præsentia populi imminere: præterea populus ex facultate Ecclesiæ adhibebatur ad proponendum, & testificandum, ad consensum præstandum, ad defendendum electum, postea id ex proprio quasi iure sibi competere prætendebat, in electione ipsa se immiscebat, & facultate sibi concessa abutebatur, vide Bellarm. *lib. 3. de Sacerdotio*. Azorium *cap. 2. quesito 2. & 4.* Tuscum *tom. 2. concl. 57.*

12 Obiicies quartò, nemo dat quod non habet, sed Cardinales non habent in se Pontificiam dignitatem: ergo neque eam dare possunt Papæ per electionem. Respondent nonnulli DD. Cardinales non habere Pontificiam dignitatem actu, sed habitu, & virtute. Alij respondent Cardinales nominare, & designare personam, cui postea à Christo Pontificia dignitas confertur, ita Suarez *de fidei defen*

defensione, lib. 4. cap. 6. num. 7. alij aliter respondent; sed ipsorum responsiones mihi non probantur; nec operæpretium censeo in ipsis refellendis immorari, cum videri possint apud Albanum *quest. 22.* apud Azorium *cap. 2. questiono 14.* & apud alios DD. qui de hac re expresso tractarunt. Ego igitur respondeo Cardinales non dici propriè dare, vel conferre Pontifici potestatem, quia nemo dat quod non habet, neque dici solum nominare, præsentare, vel designare personam eligendam, cum iuxta communem loquendi usum dicantur Papam eligere, seu creare; dicuntur ergo propriè loquendo eligere, quia Pontificiam dignitatem per electionem tali personæ uniunt; nam qui duo coniungit, dicitur efficere id quod ex utroque resultat; ob id sol & homo dicuntur hominem generare, quatenus sua actione attingunt unionem corporis ad animam; & Comes Palatinus ab Imperatore constitutus, cum facultate creandi Doctores, potest Doctorem facere, etiamsi forte ipse Comes Palatinus Doctoratus laurea insignitus non sit; & Sacerdos dicitur gratum facere quem absoluit, licet ipse in gratia Dei tunc temporis non existat, ut bene argumentatur Sopranus *lib. 1. cap. 12.* Non tamen hinc sequitur Cardinales debere in se potestatem Pontifi

Pontifi

Pontificiam habere, vt eam alteri conferant, quia id non agunt auctoritatiuè, principaliter, & propria virtute, sed ministerialiter, & auctoritate sibi delegata, immediatè à Sede Apostolica, cui à Deo collata est potestas.

13 Dices primò, Sedes Apostolica, seu Pontificatus non est potestas principalis, & auctoritatiua, sed ministerialis, cùm Christus sit caput super omnem Ecclesiam, *Ephes. 1.* & caput omnis Principatus, & potestatis, *ad Colossenses 2.* Papa verò sit minister, iuxta illud Apostoli, *Sic nos existimet homo, vt seruos, & ministros Christi;* ergo Cardinales non eligunt auctoritate sibi delegata à Papa.

Respondeo Pontificem dupliciter considerari posse. Primò respectu Christi, secundò respectu hominum quibus præest: si consideretur respectu Christi, ipsius potestas est ministerialis, cùm à Christo omnis Ecclesiastica potestas pendeat; si consideretur respectu hominum, ipsius potestas est auctoritatiua, nullamque aliam in terris superiorem agnoscit, vt patet ex dictis *de Incarnatione*, dum loquerer de Christo capite. Hinc refelli potest Hæreticorum error, asserentium Pontificatum subiici Ecclesiæ vniuersali, eo quòd potestatem ministerialem, non verò auctoritatiuam habeat, refellitur enim præfata distinctione.

14 Dices

14 Dices secundò, si Cardinales ministerialiter eligunt; ergo datur alius, nempe Papa, vel Deus, qui principaliter agit; consequenter si eligatur indignus, electio indigni principaliter non imputabitur Cardinalibus eligentibus, sed alteri. Si dicas ipsi Pontifici non imputari, quia Pontifex indigni electionem verat. Contra arguitur, hinc sequi electionem indigni inuvalidam esse, utpote factam contra prohibitionem, seu mandatum Papæ; cum enim Cardinales ministerialiter agant, tanquam Mandatarij, non possunt formam mandati & facultatis sibi præscriptæ excedere: nam quæ Mandatarius ultra mandati formam agit, inuvalidè agit, *l. diligenter, ff. mandati.*

Respondeo dari alium qui principaliter eligit, & cui Pontificis electio principaliter imputatur, nempe Pontifices, qui Cardinalibus potestatem eligendi concesserunt, & Christum, qui posita designatione, seu electione istius personæ Pontificiam tribuit potestatem; non tamen hinc sequitur malam designationem, seu electionem indigni quoad culpam, tribui Pontificibus aut Deo; tum quia à Deo tantum permittitur, & non impeditur, quatenus dat potestatem, qua electores malè vtuntur; tum quia ista facultas eligendi, non habet propriè rationem mandati,

ti, neque data est ad eligendum hunc in particulari, sed simpliciter ad eligendum, relicta, seu permissa electoribus libertate eligendi quem velint; iniuncto tamen ipsis præcepto eligendi dignum: expediebat enim hanc libertatem ipsis permitti, alioquin dubium semper in Ecclesia extitisset de vero Pontifice, & de actibus ab ipso præstitis, consequenter electio indigni non est irrita, neque imputatur Christo, aut Pontifici qui eam in particulari non intendunt, sed dignis de causis permittunt; sicut peccatum non imputatur Deo, licet etiam ipse principaliter tanquam causa vniuersalis ad illius actum concurrat, vt patet ex dictis *de peccatis*. Item absolutio Sacramentalis, seu baptismi administratio indignè, sacrilegè, & culpabiliter facta à sacerdote valida est, secluso defectu substantiali; & tamen illa actio principaliter Christo tribuitur, sed ipsi ad culpam non imputatur.

Rursus matrimonium à Procuratore nomine Titij celebratum, iniuncto illi onere vt illud celebret præmissis denunciationibus validum est, etiamsi procurator denunciations prætermittat, & contra præceptum, non solum Concilij Tridentini, verum etiam Titij faciat, vide quæ tradidi *de leg. disp. 1. quest. 1. puncto 7. §. 5. num. 17. & seqq.*

15 Obiicies quintò, si Cardinales potestatem haberēt eligendi, aut creandi Pontificem, potestatem etiam haberent deponendi; nam quę sunt principia generandi, sunt quoq; principia corrumpendi, *c. omnis, de regulis iuris*, & res per quas nascitur, per easdem dissoluitur, *c. omnis 27. quest. 2.* & sicut homo generat hominem, ita etiam potest occidere, & destruere: & sicut contractus mutuo consensu perficitur, ita etiam dissoluitur: sed falsum est Cardinalibus facultatem deponendi Pontificem competere: ergo etiam falsum videtur ipsos posse Papam eligere & creare. Respondeo negando sequelam maioris propositionis, falsò enim ex potestate eligendi Pontificem, arguitur potestas illum deponendi. Ratio est, tum quia Cardinales non eligunt auctoritatiuè, sed ministerialiter, auctoritate sibi à Papa concessa; consequenter excedere nequeunt facultatem sibi concessam, ipsis autem non est concessa potestas deponendi Pontificem; tum quia falsum est generaliter loquendo, res per quas nascuntur, per easdem dissolui: nam votum propria voluntate contrahitur, sed sola voluntate non tollitur, & nodus ab vno perficitur, à quo explicari, & dissolui aliquando nequit, & sic de cæteris; tum quia Papatus est dignitas, & potestas,

alias

alias longè superans & excedens; potestas autem quæ alias superat, & excedit, non potest inferiori subiici, imò persona ipsa in qua talis dignitas reperitur, etiamsi secundum se spectetur, inferiori subiici non potest: omnis enim forma suum effectum tribuit subiecto in quo recipitur; sed Papatus est forma, seu dignitas, & potestas omnes alias superans & excedens; ergo reddit personam in qua existit, super omnes dignam, & ab omni alia exemptam; ergo Papa à Cardinalibus, vel ab aliis deponi non potest, iisque non subiicitur.

Neque obstat dicere, non dedecere Papam, ut dicit hanc personam, præcisè subiici Cardinalibus, aut Generali Concilio, dedecere verò si spectetur hæc persona Pontificia dignitate prædita; nam in Papatu tria distingui possunt, primum est Papatus, id est, Pontificia dignitas; secundum est persona ipsa præcisè spectata, sine Pontificia dignitate; tertium est persona ipsa cui Pontificia dignitas adhæret. Respondetur enim etiam personam Pontificis præcisè spectatam aliis subiici non posse, quia illa abstractio est conceptus mentis, & fit per intellectum, & ipsa persona à parte rei exempta est, quia Pontificia dignitas effectum suum formalem tribuit subiecto cui inhæret.

16 Rogabis primò, vtrum Pontifex possit
faculta

facultatem deponendi alios Pontifices Cardinalibus tribuere. Respondeo negatiuè, quia par in parem non habet imperium, *l. nam magistratus, ff. de recept. arbitr. cap. inferior, cap. denique 21. distinct.*

17 Ex quo patet differentia inter potestatem eligendi, & potestatem deponendi alium Pontificem, quòd Papa potest statuere formam eligendi, & potestatem eligendi conferre ex communi Doctorum sententia, quia hoc pacto agit circa Electores, electionem, & eligendum; quæ omnia præcedunt Pontificem: omnia enim fiunt antequam Pontificatum obtineat, & causa suum effectum præcedit, secus dic de potestate deponendi, ut probatum fuit.

18 Rogabis secundò. Vtrum Papa possit se ipsum alieno iudicio subiicere. Respondent aliqui Doctores posse quidem in iis, quæ ad animæ salutem pertinent, se ipsum quoad personam subiicere, ut in foro Sacramentali, in quo se subiicit Confessario, ut absoluator; alioquin dignitas, quæ ipsi in fauorem collata fuit in odium verteretur; non verò posse in aliis, quæ ad animæ salutem non spectant, alieno foro se subiicere; tum quia dedecet supremum, superiorem ab alio iudicari; tum quia maiestas Summi Pontificis diminui non debet; tum quia licet Papa in causa hæresis

à Concilio iudicetur, id non fit ex humana concessione præcisè. Alij verò arbitrantur Papam, non vt Papam, sed vt personam cui Papatus adiunctus est, posse seipsum alijs subiicere, non solum in foro Sacramentali, verumetiam forensi (salua tamen semper Sedis Apostolicæ reuerentia, & modò illi quibus se subiicit, purè Laici non sint.) Ratio est, tum quia id non vergit, in diminutionem maiestatis, sed ad illam augendam, & amplificandam facit, vt Papa innocentiam suam probet; vel si peccauit, pœnam suorum peccatorum subeat; tum quia id fecit Marcellus Papa, *cap. nos si in competentem 2. quest. 7.* hic enim se iudicio Concilij à se congregati subiecit, licet Concilium non admitterit concessionem sibi à Marcello factam; tum quia illa regula iuris habens potestatem à Principe, non potest ea vti contra Principem, *cap. inferior de maiorit. & obed.* cum similibus, intelligi debet, non posse dicta potestate vti cum detrimento Principis, vel contra ipsius voluntatem; tum quia Papa, sicut se quoad personam subiicit Confessario, Medico, Chirurgò, ita etiam subiicere se potest iudiciali foro, tum quia Papa, cui adhuc superstites sint parentes, in sententia nonnullorum Doctorum subiicitur parètibus quoad honorem, &

& obligationem illis subueniendi : parentes enim suo iure non priuantur , ob assumptionem filij ad Pontificatum : quanquam glossa in *extrauag. execrabilis* , de *præbend. inter extrauagantes Ioannis 22.* & *Azor. 2. part. lib. 4. cap. 3. quesito 2. vers. Vndecimum* , & alij putant Cardinales , & multò magis Papam , assecutione Cardinalatus, vel Papatus ab omni patria potestate eximi ; ergo &c. ita Panormitan. & Ioannes Andreas in *cap. Ecclesia sanctæ Mariæ de constitut. Sopranus lib. 1. de elect. cap. 18. §. 5.* & alij apud *Azorium 2. part. lib. 4. cap. 7. ques. 6.* apud *Salmeronem tom. 1 2. tract. 17.* & apud *Iacobatium de Concilio lib. 6. art. 14.* vbi de hac re fusè differit.

19 Hinc à fortiori sequitur , Papam quoad personam in causa hæresis , à Concilio iudicari posse ; tum quia Christus hanc potestatem contulit , volens eum quem super familiam suam constituit , in hac tantum causa per Concilium iudicari : tum quia Pontifex in hoc consentit ; dum enim post electionem & consecrationem spondet se Canones & statuta diuinum ius continentia seruaturum , eo ipso consensum præstat , vt si in hæresis crimen incidat , à Concilio iudicari possit , ita *Azorius 2. part. lib. 4. cap. 7. quesito 2.* & alij. Verùm quid ego in præfato dubio , & in causa

hæresis sentiam, patet ex dictis in *Bulla Cæna*, disp. 1. quest. 2. puncto... num. 12. vbi plures Doctores pro mea sententia retuli, quibus adde S. Thomam Panormit. Turrecrematam, & alios apud Azorium 2. part. lib. 4. cap. 7. ques. 8.

20 Rogabis tertio, vtrum Papa teneatur vinculo iuramenti, quod Cardinales sibi mutuò extorquent, iurantes, se adepto Pontificatu, non vsuros potestate Pontificia, tali, & tali occasione; vt si iurent se neminem canonizatuos, nouas religiones non approbaturus, bona non alienaturus, aut similia sine consensu Cardinalium non acturos. Respondeo Pontificem ligari vinculo iuramenti, vt patet ex dictis *de legibus*; nam obligatio iuramenti oritur ex iure diuino, aut etiam ex naturali. Hoc tamen intelligitur, modò iuramentum non cadat in materiam illicitam, vel indifferentem, quæ alterius commodum non spectet, vel super omissionem contrariam diuino cultui, aut animarum saluti, cuiusmodi est iuramentum de nullo in Sanctorum numerum cooptando, de non approbando de nouo vlla religione, de non excommunicando vlllo Principe, & similibus. Vide quæ tradidi de iuramento in *tractatu de legib.* & præterea Andr. Barbatiam tom. 1. *confil.* 1. Petrum Ancharanum

num *consil.* 269. *Iacobatum lib.* 7. *de Concilio,*
art. 5. *Albanum de Cardinalibus quest.* 36. *Sopranum de elect.* cap. 18. §. 4. & *Azorium tom.* 2.
lib. 2. *cap.* 5. *ques.* 10. quorum nonnulli asserunt,
 Pontificem huiusmodi iuramento non ligari,
 quia Pontificiæ auctoritati aliqua in parte de-
 rogat. An autem Papa possit sibi iuramenti
 vinculum relaxare, aut alteri, qui secum di-
 spenset, facultatem concedere, patet ex dictis
 de excommunicatione, quæ ob alienationem
 bonorum Ecclesiasticorum contrahitur *in lib.*
variar. tractationum, de iuramento, & de dispen-
sationibus in tract. de legibus.

Rogabis quartò, vtrum Papa possit se
 ipsum deponere, seu Papatum à se abdicare,
 seu Papatui cedere.

Respondeo primò, non posse cedere, & re-
 nunciare per modum resignationis propriè
 acceptæ, quia Papa in terris superiorem non
 habet, resignatio autem propriè accepta, fit in
 manibus superioris, ob id, viuente Paulo I V.
 in controuersiam vocatum fuit, an valida esset
 cessio Imperij, qua Carolus V. Imperium fratri
 Ferdinando inconsulto Papa cesserat.

Respondeo secundò, non posse seipsum
 deponere, seu cedere iudicialiter per modum
 depositionis; tum quia depositio fit auctorita-
 tiuè, & cum iurisdictione superioris, Papa au-

rem non habet superiorem; tum quia nemo in seipsum iurisdictionem exercere potest, nullus enim imperium in se ipsum habet.

Respondeo tertio, Papam posse Papatui cedere, per modum simplicis renunciationis, abdicando à se potestatem iurisdictionis per actum voluntatis sufficienter expressum, & à Cardinalibus acceptatum. Ratio est, tum quia sicut Papatui obtinetur consensu in electionem, ita amittitur dissensu sufficienter manifestato, & acceptato: res enim per quas nascitur, per easdem dissolvitur, nisi res in alterius potestate constituta sit, aut alterius sit questum, ut in voto, & similibus, iuxta dicta *num. 15.* tum quia Celestinus Papatui cessit; tum quia sic sancitum fuisse à Bonifacio VIII. patet, *ex cap. 1. de renunciatione in 6.* Ita communiter Doctores apud Iacobatum *lib. 6. art. 14. de Concilio*, apud Ægidium Columnam *in tract. de renunciat. Papat.* apud Parisium *de resignat. lib. 2. quest. 1. num. 4.* apud Albanum *de Cardinal. apud Sopranum lib. 1. de elect. cap. 18. §. 3.* Imò Caietanus existimat Papam posse Papatui renunciare, etiam sola sua voluntate; idem sentire videtur. Azor. *2. p. lib. 4. c. 6. quest. 2.* & Iacobat. *lib. 6. art. 14. n. 13.* Sed contrarium verius est, ut patet ex prima ratione tertiæ propositionis, & docet idem Azor. *c. 7. quest. 6. sub finem.*

His

His præmissis nonnullæ adhuc difficultates emergunt, quarum solutio non leuiter conducit ad cognoscendam Cardinalium facultatem circa Romani Pontificis electionem, eas autem in quæsitis proximè sequentibus proponam, diluam, & dissoluam.

§. I.

Quinam Cardinalium nomine veniant,
& cur Cardinales hoc nomine
vocentur.

S V M M A R I V M.

- 1 *Cardinalium nomine quinam veniant.*
- 2 *Cardinales cur hoc nomine vocentur.*
- 3 *Cardinalatus non solum est nomen dignitatis verum etiam officij.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 **N**omine Cardinalium, si loquamur iuxta communem loquendi formam hoc tempore vsu receptam, intelligo solum Præsules R. E. purpuratos, consiliis Summi Pontificis assistentes, & ad Papæ ele-

C 4 ctionem

etionem deputatos, ut omnes norunt, isti enim hoc tempore per antonomasiam Cardinales vocantur; aliàs verò etiam in iure Canonico Cardinales vocabantur, alij Clerici, qui suo Præsuli aderant, illúmque suo consilio iuuabant in administratione diœcesis, vel prouinciæ; ob id Canonici Ecclesiarum Cathedralium Mediolanen. Rauennaten. & nonnullarum aliarum, Cardinales vocabantur; & dum Iura Cardinalem Romanum singulariter nominant, semper addunt Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ad distinctionem eorum, qui Cardinales aliàs nuncupabantur.

SECUNDA PROPOSITIO.

2 **C**Ur hoc nomine Cardinales vocentur à Doctoribus, rationes assignantur; aliqui enim putant, Cardinales hoc nomine vocari, eo quòd Apostolicæ Sedi inseruiant, quæ est veluti cardo, & axis aliarum Ecclesiarum. Alij etymologiam sumunt à cardine, eo quòd super ipsos nitatur, & vertatur ostium, id est Papa; vel, ut alij volunt, à cardine, eo quòd ipsis summa rerum omnium grauiorum totius prouinciæ, vel diœcesis incumbat; ad hoc enim ab initio institutos fuisse putant Cardinales. Alij denique arbitrantur dici à cardine,

ne, eo quòd vtrumque cardinem, vitæ scilicet, & interitus custodirent, & quasi ad ostium adstarent, dum homines ad vitam ingrederentur, vel ex hac vita egrederentur: Cardinales enim ex prima sui origine instituti fuerunt ad baptizandos infantes, qui in hanc lucem educuntur, & ad sacramenta iis administranda, qui ex hac vita migrant, teste Archidiacono *in cap. ubi periculum, de elect. in 6.* & aliis apud Barbatiam *de præstant. Card. quest. 1.* Albanum *de Card. quest. 3.* & apud Sopranum *de elect. lib. 1. cap. 10.* præcipuum enim in Ecclesia munus fuit Baptismi Sacramentum conferre, quod est ostium Sacramentorum; Christus enim Apostolis dixit, *Euntes docete omnes gentes baptizantes, &c.* & hoc munus tantifibat, quanti est vitam bene instituere, illamque sancto fine claudere.

Hinc ortæ sunt dissensiones, & hæreses in Ecclesia, dum vnus potius ab vno quàm ab alio sibi Baptismum conferri curaret, ac si non idem effectus ab omnibus conferretur. Hinc etiam censeo varios Cardinalium titulos institutos, vt vnus Cardinalis in vna vrbs regione, alius in alia adesset, ad sacra ministranda, & ad pandendum ostium, qui Christus est, in Ecclesiam militantem, & triumphantem; quamuis postea Cardinalium onera,

& munera variata fuerint, & præsertim ad consilia Papæ adhiberi cœperint.

3 Ex quo licet inferre Cardinalatum in prima sui institutione, non solum esse dignitatem, ut aliqui arbitrâtur, verum etiam officiû, cui semper annexa fuit dignitas; nam dignitas secûdum se est qualitas, seu conditio cui debetur honos, siue hæc conditio, seu qualitas fundetur in sâguine, siue in meritis, siue in Principis priuilegio; officium verò significat munus ad opus aliquod præstandum; quod si opus honorificum sit, vocatur dignitas; si sordidum, vel indifferens, non est dignitas; vide Cardinalem Tuscum *concl. 7.* Alban. *de Cardin. quæst. 6.* Azorium *2. p. c. 1. quæst. 8.* & Sopranum *loco citato.* Martinum Laudensem *de Cardinal. tract. 2. quæst. 17.* Andream Barbatiam *de præstant. Card. q. 1. n. 11. & 33.* & Iacobat. *de Concilio lib. 1. art. 1. num. 246. & lib. 3. art. 1. num. 76.*

---

§. II.

A quónam Cardinales instituti fuerint,
& ad quem creatio Cardinalium
pertineat.

S V M M A R I V M.

- 1 Cardinales à quonam primò instituti fuerint.
- 2 Cardina

- 2 Cardinalibus Regia quasi dignitas competit.
 3 Cardinalium creatio ad quem pertineat.

PRIMA PROPOSITIO.

Hic loqui possumus de Cardinalibus in genere, vel de Collegio Cardinalium; si loquimur de Cardinalibus in genere, qui ab initio instituti fuerunt ad custodiendum introitum, & exitum hominum, ut dictum est §. *precedenti*, nihil certi definiri potest, quia nullus rerum antiquarum Scriptor, & Historiographus de ipsorum origine mentionem fecit, & nulli fides adhibenda est, nisi vel ipse audierit, vel Auctorem referat, à quo audiuit, & qui consuli possit: quanquam aliqui putant Cardinales à Marcello sub annum Christi 314. Alij à Pontiano circa annum 360. institutos fuisse. Alij aliter sentiunt; vide Manfredum de Cardinal. *decisione* 78. Albanum de Cardinalibus, *quest.* 234. Turrecrematam in *Clement. ne Romani*. Barbatiam in *tract. de prestantia Card.* *quest.* 1. Martinum Laudensem *quest.* 27. & Iacobatium de *Concilio lib.* 1. *art.* 1. *num.* 245. in *tractatibus* tomo 13. *part.* 10. Si verò loquamur de Collegio Cardinalium, seu de augmento, & dignitate Cardinalium S. R. E. probabilissimum censeo id à Syluestro Papa factum

factum fuisse; ratio est, tum quia persecutorum rabies Constantino regnante cessare cepit, & Papa Collegium Cardinalium qui sibi à consiliis starent, & rebus magni momenti definiendis ex officio præessent, sibi assiscere, & deligere potuit; tunc enim primùm causæ grauiores omnium Ecclesiarum ad Sedem Apostolicam liberè deferri cœperunt; tum quia Papa obtenta Vrbe à Constantino, & translatis Constantinopolim maiori ex parte Senatoribus, par fuit, vt sacrum Collegium Cardinalium institueret, vt sicut Senatores Imperatori assistebant, ita isti Papæ adessent, & controuersis definiendis operam darent, ob id Collegium Cardinalium sacer Senatus in iure nuncupatur.

Ex quo patet, probandam non videri opinionem illorum apud Albanum *quest. 5.* qui arbitrantur Papam, semper habuisse Cardinalium cœtum, quamuis enim Papa modò opera vnius, modò alterius vteretur, non tamen hinc sequitur Cardinalium cœtum ipsi adfuisse, sed certo astantium cœtu, & Collegio indiguisse, quod Collegium non solum ipse instituit, verum etiam pluribus auxit, & amplificauit, & in *cap. Præsul. 2. quest. 5.* statuit, vt Præsul non damnetur nisi cum 72. testibus, Presbyter Cardinalis, nisi cum 44. Diaconus verò

verò Cardinalis vrbis Romæ, nisi cum 27. Alij subseqentes Pontifices nouis priuilegiis sacrum Collegium locupletarunt, Innocentius IV. Galerum rubrum tribuit, illumque deferri iussit. Paulus II. habitus purpurei de-lationem præcepit ad indicandam Regiam dignitatem qua Cardinales gaudent; purpura enim olim utebantur Reges, Imperatores, & ij qui Regibus, vel Imperatoribus consanguinitate, affinitate vel necessitudine proximè accedebant.

2 Cardinalibus Regiam quasi dignitatem competere colligitur, tum ex *cap. felicis, de pænis in 6.* vbi inferentes iniuriam Cardinalibus tanquam rei læsæ Maiestatis puniuntur; tum quia sunt veluti vnum corpus cum Summo Pontifice, cuius corporis caput est Summus Pontifex, Cardinales membra: perspicuum autem est Summum Pontificem Regia, & Imperiali dignitate frui, tum quia ita sentiunt Iason. *l. centurio, ff. de vulgar. & pupillar. institutione.* Card. Iacobatius *de Concilio lib. 1. art. 1. num. 264.* Barbatius *de Cardinal. quest. 1. n. 24.* Albanus *de Cardinal. quest. 6. & 42.* Azorius *2. part. lib. 4. c. 3. quæsto 18. & 20.* Tuschus *tom. 1. lit. C. concl. 99. & seq.* Sopranus *lib. 1. cap. 10. §. 2. ad finè.* Martinus Laudensis *de Cardinal. q. 7. & 40.* Manfredus *decis. 19. & seqq.* & alij cõmuniter.

SECUNDA PROPOSITIO.

3 **C**reatio Cardinalium pertinet ad Papam, non ad alios; ratio est, quia nullibi reperitur hanc facultatem aliis concessam fuisse: ex quo sequitur primò Cardinales, seu Cardinalium Collegium non posse Cardinalem creare, quamuis enim ius habeant eligendi Papam, non tamen potestatem habent creandi Cardinales; & à disparatis, & diuersis non valet illatio, *leg. Papinianus exuli, ff. de minor.* Secundò sequitur Concilium Generale non posse creare Cardinales, vt patet ex ratione proximè allata; nisi fortè Concilium Generale auctoritate Papæ, cum huiusmodi facultate congregatum sit, ita Azorius *2. part. lib. 4. cap. 1. quæsto 7.* contra Iacobatum *de Concilio lib. 6. art. 7. quæst. 1.* & Manfred. *de Card. decis. 386.*

Rogabis vtrum Papa, absque Cardinalium assensu Cardinalem creare possit. Respondeo affirmatiuè, tum quia institutio Cardinalium est de iure humano, cui Papa ex vi coactiua non subiicitur; tum quia Papa potestatem suam à Christo immediatè habet, non ab homine; vsu tamen receptum est, vt Papa neminem ad Cardinalatus apicem promoueat, re Cardinalibus non communicata, creatio enim

enim Cardinalium res magni momenti est, Papa autem res magni momenti absque Cardinalium consilio expedire non solet, & cum ipse homo sit, aliorum consilio indiget, non verò consensu ad valorem actus, ita Felin. *in rub. de constit.* & alij apud Azorium *loco citato, & cap. 3. quæsto 19.* & apud Albanum *de Card. quæst. 39.* contra Baldum Archidiaconum, & alios apud præcitatos Doctores, & apud Barbatium *conf. 40. tom. 4.* apud Martinum Laudens. *de Cardin. quæst. 2. tract. 1.* & apud Manfred. *cap. 13.*

---

§. III.

A quónam Cardinales acceperint potestatem eligendi Papam, & quándónam eligere incœperint.

S V M M A R I V M.

- 1 *Cardinales à quónam facultatem eligendi Pontifices acceperint.*
- 2 *Apostoli quomodo Petrum in Pontificem elegerint.*
- 3 *Cardinales dicuntur habere facultatem eligendi Pontificem potius delegatam quàm ordinariam.*
- 4 *Cardina*

4 *Cardinales quandònam soli Pontificem eligere incœperint.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 **C**ardinales facultatem eligendi Papam acceperunt immediatè à Papa, ex facultate ipsi à Christo concessa ; non verò ex iure diuino immediatè. Ratio est , tum quia nullus textus ex veteri , vel nouo Testamento afferri potest , quo hanc facultatem ipsis iure diuino competere probetur ; tum quia Cardinalatus non est officium , & dignitas ordinis , sed administrationis ; sed omne officium iurisdictionis in Ecclesia (excepto Papatu , quod à Christo immediatè collatum fuit Petro) à Papa pendet, cùm ipsius voluntate instituatür, augeatur, minuatur, varietur, *cap. omnes 22. dist. cap. in nouo 21. dist. & cap. nulli 99. dist.* ergo immediatè pendet à Papa, alioquin Papa non posset illud instituere , & variare ; tum quia si hoc ius ipsis ex iure naturæ, vel diuino competeret , Papa non posset eos ab electione repellere ; tum quia Clerus cuiuscunque Ecclesiæ auctoritatem eligendi suum Præsulem habet à Summo Pontifice; alioquin Papa illam sibi pluribus in locis non reseruasset : ergo illam etiam à Papa habent Clerici,

Clerici, seu Cardinales eligendi Papam; sicut enim se habet Clericus particularis ad suum Præsulem eligendum, ita se habet totus Clerus, vel Clerus Romanus, seu Cardinales ad suum; tum quia S. Petrus Episcopus per diuersa loca constituit, etiam antequam vlli fideles in illis locis adessent, vt probat Bellarminus *lib. 1. de Cler. cap. 9.* Ergo potestas eligendi à Pontifice deriuatur; tum quia caput politicum præest omnibus membris, in illa influit, illaque dirigit: sed Summus Pontifex est caput Ecclesiæ politicum, fideles membra: ergo præest omnibus Christi fidelibus, illósque dirigit, & potestatem, ac iurisdictionem influit; tum quia Papa est Christi Vicarius in terris: Vicarius autem cum plena potestate relictus, totum id præstare potest Vicaria potestate, quod facit Prælatus potestate principali; ergo ea potestas quam Ecclesiæ Ministri habent, à Christo tanquam summo capite & Pastore, illam eandem habent, à Pontifice, vt à capite, sub capite, seu tanquam Christi Vicario, cum plenitudine potestatis constituto; tum quia sic colligitur, *ex cap. Romanorum 19. & cap. solita de maiorit. & obed.* vbi habetur Papam esse Christi Vicarium, cum plenitudine potestatis constitutum, vt omnibus Ecclesiæ necessitatibus consulere possit: tum quia sic colligitur,

D ex

ex cap. in nomine Domini 23. dist. cap. ubi periculum, in 6. & Clement. ne Romani de elect. idemque coram Bessarione Cardinale Niceno, aliàs definitum fuisse tradit Barbatius *quest. 1. de Cardinalibus*, num. 20. licet ipse Barbatius loco citato. Albanus *quest. de Cardinali*. Anastas. Germon. *de sacror. immunit. lib. 3. cap. 6.* & alij existimauerint Cardinalatum esse de iure diuino, & eligendi facultatem ad Cardinales, iure diuino spectare.

2 Dices Apostoli elegerunt sibi Petrum, cap. in nouo 21. *distinet.* ergo Cardinales iure diuino eligunt Pontificem.

Respondeo primò antecedens falsum esse. Petrus enim à Christo electus fuit, Apostoli verò consenserunt, & sua voluntate approbarunt, seu recognouerunt electum à Christo, ut patet ex cap. *Sacro sancto 22. dist.*

Respondeo secundò, negando consequentiam, ex facto enim Apostolorum non sequitur Cardinales eligere iure diuino; alioquin Cardinales iure diuino tenerentur sibi provincias visitandas eligere, prædicare, omnia in commune conferre, & similia quæ ab Apostolis facta fuisse constat. Alias obiectiones affert Barbatius, sed illas tanquam leuis momenti omitto.

3 Hinc colligi potest primò, solutio illius
difficul

difficultatis qua quæritur, vtrum Clericis, seu potius facultas eligendi Cardinalibus competat ex facultate ordinaria, vel potius ex delegata, & ministeriali; licet enim vno sensu dici possit competere per modum potestatis ordinariæ, quatenus hæc potestas ex dispositione Papæ annexa est Cardinalatui, & Cardinales statim adepto Cardinalatu, ius habent Pontificem eligendi Sede vacante, nihilominus alio sensu dici potest competere ex facultate delegata, & ministeriali, quia qui facultatem habent eligendi ad aliquam dignitatem, & officium quod dignitatem ipsorum eligentium excedit, non possunt hoc iure ordinario, seu ex propria facultate, sed ex potestate sibi à superiore collata præstare (nihil enim ultra suas vires agit, nisi aliunde vires acquirat, nec vllus dat quod non habet.) Sed dignitas Pontificis excedit dignitatem Cardinalium; ergo Cardinales non possunt Pontificem facultate ordinaria, sed potius delegata, & ministeriali eligere, ita Sopranus *de electione Papæ, lib. 1. cap. 6. vers. Dico ergo.*

SECUNDA PROPOSITIO.

4 **Q**uandónam soli Cardinales eligere inceperint non constat, quia ignoratur Papa, à quo facultas eligendi restricta, &

D 2 solis

solis Cardinalibus primò communicata fuit; perspicuum tamen est Cardinales iam diù hoc iure præditos esse, vt patet ex *cap. licet, de elect.* in quo Alexander III. qui creatus fuit circa annum 1170. præscribit ad electionem Papæ numerum duarum ex tribus partibus Cardinalium.

---

§. I V.

An Cardinales facultatem habeant eligendi Papam solum Sede vacante, eamque singuli habeant, an solum Collegium Cardinalium.

S V M M A R I V M.

- 1 *Cardinales eligendi potestatem habent quoties Sedes vacat, siue vacet per mortem, siue alia ratione.*
- 2 *Cardinales an singuli facultatem habeant eligendi, vel solum Collegium.*
- 3 *Cardinales vnus vel duo in Conclauis existentes aliis è Conclauis egressis, vel extinctis an Pontificem eligere possint.*

4 *Cardina*

- 4 *Cardinales Concilium Generale Sede vacante conuocantes, an possint ipsi Pontificem eligere, vel potius eligendi facultas Collegio competat.*

PRIMA PROPOSITIO.

1 **C**ardinales circa electionem Summi Pontificis habent ius proximum, & in actu, solum mortuo Summo Pontifice, aut Sede vacante, siue Sedes vacet per mortem, siue per renunciationem, siue alia ratione. Ratio est, quia Pontifices contulerunt Cardinalibus facultatem eligendi solum Sede vacante; ergo eligere nequeunt viuentem Summo Pontifice; tum quia viuentem Pontifice potestatem eligendi habent solum in habitu, & non in actu, sicut est ius hæredis superstitis adhuc testatore, aut ius substituti in fideicommissio, viuo adhuc illo qui prius institutus fuit; tum quia *in Clement. ne Romani, de electione*, irritatur quicquid factum fuerit à Collegio Cardinalium pertinens ad iurisdictionem, & potestatem Summi Pontificis: electio autem Papæ pertinet ad potestatem Papæ, cum Cardinales non eligant auctoritatiuè, & iure proprio, sed ministerialiter, auctoritate sibi à Papa concessa; ita sentire videtur Panormitanus, Suarez,

D 3 Salas,

§4 *De Electione legitima*

Salas, Manfredus, & alij quos retuli *de legibus, disp. 1. quest. 1. puncto 3. num. 25.* quibus adde Cardinalem Tuschum *tom. 2. lit. E. concl. 57. num. 19.* Iacobatum *lib. 4. art. 3. & lib. 6. art. 9. num. 10.* Sopranum *lib. 1. de elect. cap. 17.*

SECUNDA PROPOSITIO.

2 **S**olum Collegium Cardinalium adæquatè, & proximè facultatem habet eligendi Pontificem, singuli verò inadæquatè, & remotè; Collegium enim ex multis singularibus personis conflatur. Ratio est, tum quia ad electionem Summi Pontificis necessariò requiruntur suffragia duarum ex tribus Cardinalium partibus in Conclavi existentibus; ergo potestas eligendi adæquatè, & proximè, pertinet solum ad Collegium; tum quia Summi Pontifices mandant in electione Pontificis, tractatus de electione haberi, Cardinales debere simul agere, conuentum habere, & similia, *cap. in nomine Domini 23. dist. cap. ne Romani, de elect. & alibi*: sed hæc sunt propria Collegij; ergo facultas eligendi non competit proximè, & adæquatè singulis Cardinalibus, sed Collegio.

3 Dices si vnus, vel duo Cardinales, aliis è Conclavi egressis, vel extinctis, superesset, posset

posset solus Papam eligere, ergo potestas eligendi singulis proximè competere videtur, & non tantum Collegio; vt enim res Collegialiter agatur, tres saltem personæ requiruntur, *l. Neratius, ff. de verbor. signific. & cap. i. de elect.*

Respondent aliqui negando antecedens, quia vnus, vel duo Cardinales Collegium non constituunt, consequenter in tali euentu electio pertinet ad Romanum Clerum, vel saltem conuocandum est Generale Concilium, ita Sopranus *lib. i. cap. ii.* & alij quos tacito nomine innuit Azorius, & Manfredus *decis. 382.* & patet ex supradictis *puncto. i. num. 3.*

Alij verò arbitrantur vnum vel duos Cardinales superstites, posse Papam in tali euentu eligere; tum quia Collegium Cardinalium in vno virtualiter remanere potest; multa enim ad eum statum recidunt in quo remanent; à quo tamen validè incipere non possent, *l. si optio, ff. de optio. legat.* tum quia Sede vacante ea permittuntur Cardinalibus, quæ pertinent ad electionem Papæ, *cap. ubi periculum, de elect.* ita Glossa in *Clement. ne Romani de elect.* Cardinalis Imola, Panormitanus, Innocent. Iason, & alij quos citat & sequitur Albanus *quest. 23. & 25. de Cardinalibus.* Gondislaus Villadiego *de orig. & potest. Cardinal. quest. 5.*

56 *De Electione legitima*

num. 26. Rodriquez tom. 2. quest. 63. art. 11. Manfredus de Cardinal. decis. 268. 287. & 291. Salas, & alij, quos retuli de legibus disp. 1. quest. 1. puncto 3. Quid autem faciendum sit dum omnes exierunt, & vnus postea reuertitur, vel plures, videri potest apud Albanum quest. 27. & constabit ex infrà dicendis.

4 Quæres vtrum Concilio Generali, vel potiùs Cardinalibus competat ius eligendi Pontificem, si Cardinales Sede vacante Concilium conuocari iubeant, dum electionem aliter expedire non possunt. Respondeo ius & facultatem eligendi etiam tunc temporis Cardinalibus competere, quia Cardinalibus, & non Concilio huiusmodi facultas à Papa concessa fuit, & facultas à superiore concessa, non potest ab inferiori immutari, lædi, vel restringi, *cap. inferior de maiorit. & obed.* Concilium autem Generale inferius est Summo Pontifice; ergo non potest priuilegium Cardinalium lædere, variare, vel restringere; vide Albanum *quest. 35. & Iacobatium lib. 6. art. 4. & alios proximè citandos.*

Obiicies Concilium Generale est superiorius omnibus aliis Ecclesiasticis Capitulis, Cœtibus, & Collegiis; ergo etiam Collegium Cardinalium illi subiicitur, consequenter facultas eligendi ad Concilium Generale potius,

tius, quàm ad Collegium Cardinalium in tali euentu spectare videtur.

Respondeo Collegium Cardinalium non subiici Concilio Generali in iis, quæ Collegium Cardinalium agit auctoritate Papæ, seu quoad ius ipsum electionis, vt patet ex ratione superius allata, nisi fortè Cardinales iuri eligendi cedant, aut nisi dubium sit ipsos esse veros Cardinales, vt si Cardinales tēpore schismatis creati sint ab eo, quem non constabat esse verum Papam; tunc enim præfati Cardinales Concilio Generali subiiciuntur, quia non constat de iure huiusmodi Cardinalium, constat verò Concilium Generale potestatem in tota Ecclesia habere; vide Albanum *quest. 35. 39. & 43. de Cardinal.* Iacobatum *de Concilio lib. 6. art. 9.* vbi de hac re fusè tractat, Manfredum *decis. 245.* Cardinalem Tuschum *tom. 2. lit. E. concl. 57. num. 19.* Soprannum *de elect. lib. 1. cap. 18. art. 2.* Azorium *2. part. lib. 4. cap. 2. quesito 13.* quorum aliqui, vt Albanus, & Azorius obseruant, Concilium Generale posse iusta de causa facultatem eligendi Cardinalibus ad tempus adimere.

5. Quæres vtrùm Pontifex possit sibi successorem, saltem de plenitudine potestatis eligere.

Respondeo istam quæstionem proponen-

D 5 dam,

dam, & dissoluendam esse ad finem primæ disputationis.

PVNCTVM II.

An Electores liberè & sponte debeant eligere, & an electio facta per metum valida sit.

S V M M A R I V M.

- 1 Electio Pontificis valida nõ est nisi liberè fiat.
  - 2 Invalida est electio Pontificis facta per metum, etiamsi de huiusmodi metu omnibus Cardinalibus non constet.
  - 3 Electio facta per metum leuem valida est.
  - 4 Electio facta per metum Cardinalibus in genere incussum ad eligendum valida est.
  - 5 Electio facta per metum incussum ad eligendum aliquem certi generis, vel nationis, valida est.
  - 6 Electio valida est dum metus incutitur ad excludendas personas certi generis, aut certam aliquam personam.
  - 7 Electio facta metu aëris inficiendi, valida est.
  - 8 Electio facta per metum à Deo miraculosè incussum, valida est.
- 9 Electio

- 9 Electio facta à Cardinalibus audientibus Turcas adesse, valida est.
- 10 Electio Urbani V I. valida fuit, etiamsi fortè per metum initio facta fuerat.

VNICA PROPOSITIO.

I **V**T electio valida sit, opus est, vt Cardinales liberè eligant, & non per metum grauem incussum ab homine ad certam aliquam personam eligendam. Ratio est, tum quia electio ex sua natura libertatem requirit ad eligendum vnum ex pluribus, *cap. vbi periculum de elect.* §. *ceterum*, ibi cessat electio, dum libertas adimitur eligendi, tum quia sic expressè decernitur in Concilio Constantiensi sess. 29. ibi, *Quòd si fortè electionem Romani Pontificis per metum factam, qui cadat in constantem virum, seu impressionem de cetero fieri contingat, ipsam decernimus nullius efficacia, vel momenti, nec posse per sequentem consensum, etiam metu predicto cessante ratificari, & approbari;* ita Alban. *quest. 16.* Azorius *1. part. lib. 1. cap. 11. questio 11.* & *1. part. lib. 4. cap. 2. questio 6.* Nauarrus *in summa cap. 17. num. 29.* & *cap. 22. num. 51.* Rodriquez *questionum regularium tom. 2. quest. 51. art. 10.* Baldus *in cap. quisquis de elect.* Tuschus *tomo 2. concl. 62.* Gondislaus Villadiego de
Card.

60 *De Electione legitima*

Card. quest. 5. num. 26. Martinus Laudensis *de Cardin. tract. 2. quest. 96.* Manfredus *decis. 264. 278. & 322.* Iacobatius *de Concilio lib. 4. art. 4. num. 79. & num. 224.* vbi hanc propositionem pluribus probat, Miranda *tom. 2. quest. 23. art. 1.* & alij contra nonnullos Doctores apud Iacobatium. Quis autem dicatur metus grauis ab homine incussus, constat ex dictis *de matrimonio, de voto, & de censuris*, quæ hic opus non est repetere, cùm ibi facilè consuli, & videri possint. Hæc conditio, seu propositio limitatur à Soprano *lib. 4. cap. 7. vers. Ex parte eligentium*, modò de hoc metu constet omnibus Cardinalibus, alioquin liberum cuique esset electionem impugnare confingendo sibi metum incussum fuisse ad electionem talis personæ.

2 Sed hæc limitatio in foro cōscientiæ mihi non probatur, nec habenda est fides Cardinalibus asserentibus se per metum elegisse, nisi antea protestati essent, se per metum eligere, ex Baldo *in cap. vbi periculum, de elect.* Imò in Concilio Constantiensi prohibetur Cardinalibus, post factam per metum electionem alium eligere, donec per Concilium Generale iudicatum fuerit de electione, aut donec electus per metum renunciaret, vel moriatur; alioquin electio irrita est, & tam eligentes, quàm electus priuationem status, & dignitatis Cardinalia

dinalatus, & Pontificalis ipso facto incurrunt, & inhabiles ad eosdem eligendos, ac etiam ad Papatum efficiuntur. Ratio verò cur præfata limitatio mihi displiceat, est; quia natura, & ratio electionis postulare videtur, vt voluntariè & liberè fiat; ergo electio in foro conscientiæ vitiatur, etiamsi metus notus non sit aliis Cardinalibus; natura enim electionis non mutatur ob aliorum notitiam, vel ignorantiam.

3 Ex dictis sequitur primò, electionem factam per metum leuem, validam esse; tum quia hic non est metus grauis; tum quia metus leuis libertati, & voluntati non valdè aduersatur, ob id neque in Iure haberi solet ratio metus leuis; tum quia præsumendum non est viros prudentes, & constantes leui metu concuti; metus enim leuis in virum constantem non cadit; tum quia à ratione alienum est, vt Summi Pontificis electio tam leui de causa infirmetur, & rescindatur, ita Paulus Cortesius *lib. 3. de elect. Papa. col. 5. vers. Nec*; item Albanus *quæst. 16. vers. Qualis autem*, contra Gondislaum *loco citato*, Iacobatium *lib. 4. art. 4. num. 133. & alios.*

4 Secundò sequitur metum quo Cardinales in genere compelluntur ad electionem Pontificis faciendam, non vitiare electionem, quia

quia hic metus non incutitur ad eligendam certam personam, sed in genere ad electionem, cum quo metu adhuc stat libertas electionis; libertas enim electionis non in hoc posita est, ut possit eligere, vel non eligere; sed ut vnum è pluribus voluntariè, & liberè eligat, & possit non eligere quem eligit, quæ vocari potest libertas specificationis, & exercitij; ita Hieronymus Manfredus *de Cardinal. decis.* 311. Iacobatius *lib. 4. art. 4. num.* 143. & alij.

5 Tertiò sequitur grauem metum incussum ad eligendum aliquem certi generis, & nationis, exempli gratia, Italum, vel Hispanum, non irritam reddere electionem, quia per huiusmodi metum restringitur quidem, sed non tollitur libertas electionis, cum vnus è pluribus voluntariè eligatur, ita Abbas Siculus, apud Iacobatium *lib. 4. art. 4. num.* 140. Nauarr. *consil. 7. de constit. lib. 1.* Miranda *in manuali Prælat. 2. part. quest. 23. art. 22.* Rodriguez *tom. 2. quest. 51. art. 11.* & Azor. *1. part. lib. 1. cap. 11. questio 11.* contra Gondislaum *loco citato num.* 29. Iacobat. *loco citato num.* 140. Manfredum *decis.* 392. & alios, idem à fortiori sentientes, dum metus incussum fuit ad vnum è duobus tantum eligendum.

6 Quartò sequitur metum incussum ad excludendas personas certi generis, aut certam aliquam

aliquam personam non obesse valori electionis, quia cum huiusmodi metu subsistit ratio liberæ electionis, quæ in hoc posita est, ut vnus è pluribus voluntariè capiatur, ita Panormit. *in cap. licet, de elect.* Iacobatius *lib. 4. de Concilio art. 4. num. 143. & seqq.* Innocentius, & alij apud Sopranum *lib. 4. de elect. cap. 5. quest. 2.* & apud Cardinalem Iacobatium *de Concilio lib. 4. art. 4. num. 144.*

7 Quintò sequitur electionem à Cardinalibus factam metu aëris in Conclauis inficiendi, validam esse, tum quia non est metus ab homine incussus; tum quia hic metus non tollit libertatem, quin vnus potius quàm alius eligatur.

8 Sextò validam esse electionem factam Deo miraculosè grauissima mala minitante, nisi Cardinales eligerint, quem Deus ipse designauit, hic enim metus non est ab homine, sed à Deo; nec iniustè, sed iustè incutitur, & quæ à Deo extraordinario modo fiunt, ordinariis legibus non subiiciuntur.

9 Septimò validam esse electionem factam à Cardinalibus eo quod audierint Turcas prope vrbis mœnia adesse, animo deuastandi, depopulandi, rapiendi, &c. Ratio est, quia electio istius personæ non est facta ob metum incussum, ad hanc personam eligendam, qui
vocalur

vocatur metus *ad hoc*, sed ob metum ad alium finem incussum, qui dicitur metus *non ad hoc*, vt in simili patet ex dictis de matrimonio, & de voto metu celebrato, & emisso, consequenter huiusmodi metus non tollit libertatem actus.

10 Obiicies contra dicta in propositione, & illationibus, electio Urbani VI. valida fuit, etiamsi facta fuerit per metum à populo Cardinalibus incussum, teste Alphonso Ciacionio, ex quo deinde originem traxit magnum illud schisma quod ab anno 1378. vsque ad annum 1429. perdurauit.

Respondeo electionem Urbani VI. validam fuisse, tum quia celebrata non fuit per metum grauem, teste Onuphrio Panuino; tum quia etiamsi metus à populo incussum fuerit; non tamen incussum fuit ad hanc personam eligendam; tum quia etiamsi admitterem metum illatum fuisse ad hanc personam eligendam: nihilominus electio postea ratificata fuit, nouo consensu; Cardinales enim in illum postea consenserunt, & tanquam verum Pontificem toti orbi proposuerunt; nec tunc editum fuerat decretum Concilij Constantiensis, ita Azorius *loco citato*. Iacobatius *lib. 4. art. 4. num. 138*. Sopranus *lib. 4. cap. 5. quest. 3.* & alij contra Ægidium Cardinalem

nalem *consil.* 97. & 99. ac alios apud Iacobatum loco citato.

P V N C T V M III.

De quatuor aliis conditionibus requisitis ex parte eligentium, quarum prima est, ut elector non eligat se ipsum: secunda ut eidem non suffragetur in scrutinio, & in accessu: tertia, ut dignum eligat: quarta, ut alia à iure sibi præscripta obseruet.

S V M M A R I V M.

- 1 *Electoꝝ se ipsum eligere non potest.*
- 2 *Electoꝝ qui suffragium vni in scrutinio dedit, non potest eidem in accessu suffragari.*
- 3 *Electoꝝ debent idoneum eligere.*
- 4 *Electoꝝ possunt ceteris paribus eum præferre, quem sibi magis propitium sperant.*
- 5 *Cardinalis qui suffragium digno confert relicto digniori, quem ipse eligi vellet, aliis eum respicientibus, à mortali excusatur.*
- 6 *Cardinalis tribuens votum manifestè indigno, non ut eligatur, sed ut votum inane reddatur, per se loquendo grauiter peccat.*

E

7 *Electo*

66 De Electione legitima

7 Electores servare debent ea quæ sibi præscripta sunt.

PRIMA PROPOSITIO.

1 **E**lector se ipsum eligere non potest, alioquin electio irrita est ex Gregoriana constitutione, si suffragium proprium compleat numerum requisitum ad electionem: de hac conditione plura infra, dum agam de requisitis ex parte formæ, seu de electione per scrutinium, *quest. 5. condit. 4.*

SECUNDA PROPOSITIO.

2 **E**lector non potest in accessu illi suffragium ferre cui suffragatus est in scrutinio, alioquin suffragium accessus irritum est, sicut etiam irritum est, dum inter schedulas scrutinij, nulla reperitur schedula notata eo signo quo notata est schedula accessus, ut patet ex Bulla Gregorij XV. in §. *At si.*

TERTIA PROPOSITIO.

3 **E**lectores debent idoneum eligere (quanquam hac conditione deficiente irrita non est electio, nisi simul adsit defectus

fectus substantialis.) Ratio est, quia Cardinales constituuntur, ut loco vniuersitatis idoneum Ecclesiæ Pastorem eligant; ergo contrà proprium officium delinquant, eum eligendo qui tanto muneri aptus, & idoneus non est. Idoneus autem is dicitur, qui debita scientia, peritia, fama, vitæ integritate, viribus, ætate, & legitimis natalibus gaudet, ita S. Thomas 2. 2. *quest. 63. art. 2.* Sotus 3. *de iust. quest. 6. art. 2. concl. 9.* Miranda *in manuali tom. 2. quest. 23. art. 13.* & alij communiter.

4 Existimo tamen cæteris paribus liberum esse Electoribus eligere quem velint ex duobus æquè idoneis. Ratio est, tum quia in hoc etiam libertas electionis posita est; tum quia nulli faciunt iniuriam, cum dignum eligant, nec duos eligere possint.

Amplia, etiamsi Electores id faciant, ut propriis commodis consulant, nam in diiudicanda personæ eligendæ habilitate, rationem quidem habere non debent priuati commodi, sed publicæ vtilitatis; lato tamen iudicio de alicuius habilitate, & aptitudine, iuxta communem, & publicam vtilitatem, vetitum non videtur cæteris paribus ex duobus æquè dignis eum eligere, quem Electores sibi magis propitium sperant. Ratio est, tum quia Gregorius XV. in sua constitutione non prohi-

buit rationem sui commodi secundariò haberi, sed vetuit carnem, sanguinem, & humanam sapientiam, quæ stultitia est apud Deum, dominari, hæc autem dominantur, dum in electione ratio præcipuè non habetur publicæ utilitatis, sed privati commodi; tum quia nullus vnquam carnem propriam odio habuit; tum quia ex ordinata charitate, quilibet potest se ipsum cæteris paribus præferre, in hoc autem casu cætera paria sunt, cum ambo æquè digni sint, vt suppono; ergo.

5. Maior difficultas est primò, vtrum à mortali excusetur Cardinalis, qui suffragium confert digno, relicto digniori, quem ipse eligi vellet; sed alij eum respuunt, & suffragium ei conferre nolunt.

Respondeo excusari posse, tum quia per ipsum non stat ne dignior eligatur; tum quia acquiescere potest aliorum conscientia existimantium alium digniorem, & hoc præsertim valet, si animaduertat absque suo voto, & suffragio compleri numerum ad electionem requisitum, vel id faciat ad præcauendas amicorum dissensiones, odia, & persecutiones; quanquam huiusmodi periculum hoc tempore imminere non solet, cum suffragia per scrutinium & accessum occultè ferantur, ita sentire videtur Albanus *de Cardinalibus* q. 10.
&

& Azorius 2. parte lib. 4. cap. 3. *quæsto* 17. dum in simili quærent, an Cardinalis tuta conscientia tacere possit, dum aliquid in consistorio contra utilitatem, & decus Ecclesiæ proponitur.

6 Secundò difficultas est, vtrum grauer peccet Cardinalis, qui votum & suffragium manifestè indigno tribuit, non vt eligatur, sed vt votum inane reddatur, aut alia de causa.

Respondeo, grauer peccare per se loquendo. Ratio est, tum quia facit contra proprium officium, votum indigno tribuendo; tum quia iniuriam dignioribus irrogat, tum quia Summi Pontificis electio hoc pacto diutius differtur, & prorogatur cum notabili Ecclesiæ damno, seu periculo. Dixi per se loquendo, quia per accidens fieri potest, vt excusetur, si videlicet votum indigno iusta de causa tribuat, sciens fore vt ipse indignus non promoueatur, sed dignior iniecta mora eligatur. Ratio est, tum quia tunc non dicitur eligere indignum, cum certò ipsi constet votum indigno non profuturum, vt suppono; tum quia iniuriam digniori non facit, cum moras nectat, vt dignior eligatur, eique melius consulatur.

QUARTA PROPOSITIO.

7 **E**lectores obseruare debent ea, quæ sibi à Summis Pontificibus præcepta sunt, & ab iis abstinere debent, quæ ipsis interdicta fuerunt, vt ex se patet; quanquam hæc vitare non solent electionem, iuxta dicenda in Quæstionibus, & Punctis proximè sequentibus.

QVÆSTIO II.

De requisitis ex parte Electi ad validam Summi Pontificis electionem.

S V M M A R I V M.

- 1 *Eligendus in Papam debet esse masculus, & non fœmina.*
- 2 *Fœmina nulla fuit vnquam in Papam electa.*
- 3 *Acta huiusmodi fœminæ irrita essent.*
- 4 *Vir coniugatus validè eligi potest.*
- 5 *Eligendus in Papam rationis vsum habere debet.*
- 6 *Pontifex cuiusnam ætatis esse debeat dum ad Pontifi*